

Beleids- en begrotingstoelichting

VLAAMSE RAND

Begroting 2026

ONTWERP

Ben Weyts

Viceminister-president van de Vlaamse Regering en Vlaams minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn

I. INHOUD

I. INHOUD.....	2
II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	4
III. SAMENVATTING	5
IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	6
V. BELEIDSVELDEN: OVERZICHT PER PROGRAMMA.....	7
VI. BELEIDSVELD I: VLAAMSE RAND.....	8
1. ISE: Vlaamse Rand, MVG excl. DAB	8
SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug	9
SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug	11
SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug	12
1.1. SD 1: Met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand	12
OD 1.1: We gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren	13
OD 1.2: Met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan.....	15
OD 1.3: Via transparante communicatie en periodieke evenementen delen we informatie met onze belanghebbenden en moedigen we hen aan tot expertise-uitwisseling.....	16
OD 1.4: We moedigen wetenschappelijk onderbouwd beleid aan op alle bestuursniveaus door zelf wetenschappelijke kennis over de Rand op te bouwen en die op een laagdrempelige manier te ontsluiten.....	17
1.2. SD 2: We ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner.....	17
OD 2.1: Met haar eerstelijnswerking in de zes faciliteitengemeenten bevordert vzw 'de Rand' de gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand	18
OD 2.2: Met haar tweedelijnswerking in de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand ondersteunt vzw 'de Rand' lokale besturen, verenigingen en (socio)culturele organisaties op het vlak van taalpromotie.....	19
OD 2.3: Vanuit haar opdracht rond taalpromotie ondersteunt vzw 'de Rand' de onderwijsverstrekkers in de regio op het vlak van taalbeleid, ouderbetrokkenheid en buitenschoolse oefenkansen Nederlands	19
OD 2.4: Vzw 'de Rand' werkt samen met de Vlaamse Gemeenschap om het Vlaamse Randbeleid te realiseren.....	19
1.3. SD 3: Door transversaal samen te werken met andere beleidsdomeinen en partners zorgen we voor een gedragen en effectief Randbeleid	20
OD 3.1: Met een 'Totaalplan Nederlands' sporen we zoveel mogelijk maatschappelijke actoren in de Vlaamse Rand aan het Nederlands te promoten.....	20
OD 3.2: In nauwe samenwerking met het beleidsdomein Omgeving vrijwaren we het groene en open karakter van de brede Vlaamse Rand	21
OD 3.3: Met het coördinatieplatform Vlaamse Rand moedigen we transversale samenwerking rond prioritaire thema's binnen het Vlaamse Randbeleid aan	21
1.4. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	22

1.4.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)	24
1.4.2. DAB's	29
1.4.3. Overige entiteiten onder gezag	29
1.4.4. Overige entiteiten onder toezicht	29
VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD	33
VIII. LIJST MET AFKORTINGEN.....	34
IX. BIJLAGE OVERZICHT BELEIDS -EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN	36
1. Geplande beleidsinitiatieven	36
2. Beleidsevaluaties en onderzoeksinitiatieven	37
3. Nieuwe en belangrijke wijzigingen Vlaamse decreten en besluiten Vlaamse Regering	37
4. Decreetsevaluaties	37
X. BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN'	38

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

2026 wordt een belangrijk jaar voor ons beleid om het Vlaamse en het groene karakter van de Rand te versterken. Ik pik graag 3 speerpunten uit deze goedgevulde begrotingstoelichting.

De opstart en uitrol van een Totaalplan Nederlands betekent een nieuw offensief voor onze taal, die de maïzena is van Vlaanderen in het algemeen en misschien wel de Vlaamse Rand in het bijzonder. Het Vlaams integratie- en inburgeringsbeleid heeft de lat in de laatste jaren duidelijk hoger gelegd, maar in een verder verleden was dat minder het geval en was ons aanbod voor nieuwkomers ook nog minder uitgebouwd. Ook daarom is het belangrijk om een ondubbelzinnige en assertieve boodschap te blijven brengen. We verwachten wel degelijk serieuze inspanningen van anderstaligen die zich in Vlaanderen wensen te vestigen – en dat is ook in hun eigen belang. Zonder het Nederlands heb je simpelweg geen gelijke kansen in onze samenleving. Wie onze taal niet leert, zal de sociale ladder nooit ver kunnen beklimmen en ontnemt zichzelf kansen. Net daarom gaan we samen met zoveel mogelijk bondgenoten – zoals zorgverleners en werkgevers – de inspanningen voor het Nederlands opdrijven.

De aankoop van een groot nieuw pand in Drogenbos is de start voor de uitbouw van het eerste nieuwe gemeenschapscentrum voor de Vlaamse Rand in bijna 20 jaar. Dit is een belangrijke investering, in de eerste plaats voor Drogenbos zelf: tot nu toe was er geen volwaardig gemeenschapscentrum met genoeg ruimte, terwijl het Nederlandstalige sociaal leven wel floreert in deze faciliteitengemeente. Maar de investering heeft ook een ruimer belang en een grotere signaalwaarde. Het nieuwe perceel ligt pal op de grens met Brussel, waarmee we nog eens de boodschap geven: ook Drogenbos is een Vlaamse gemeente, waar het Nederlands lééft en waar we het Vlaamse karakter koesteren.

De nieuwe beheersovereenkomst met vzw 'de Rand' hernieuwt dan weer een van onze belangrijkste partnerschappen voor de Vlaamse Rand. Dit is een kans om te bezegelen en te versterken wat de voorbije jaren zijn waarde heeft bewezen, maar tegelijk enkele nieuwe accenten te leggen om in te spelen op evoluties op het terrein.

Vriend en vijand kunnen aan den lijve ondervinden dat de Vlaamse Rand niet stil blijft staan. Stevige investeringen in mobiliteit, scholenbouw en andere dienstverleningen zorgen ervoor dat het aangezicht van de Rand op dit eigenste moment volop aan het veranderen is. Dat is te danken aan de vele jaren aan specifiek Randbeleid, dat ervoor zorgt dat Vlaanderen niet alleen oog heeft voor deze regio, maar daar ook boter bij de vis doet. Deze legislatuur is en blijft het Randfonds het centrale handvat van mijn beleid, met ongeziene budgetten en verankering op lange termijn. We maken heel wat gerichte keuzes en over dat alles leg ik graag verantwoording af in dit document. Ik wens u dan ook veel leesplezier.

III. SAMENVATTING

Het Vlaams Randbeleid heeft doorheen de voorbije jaren alleen maar aan kracht en impact gewonnen en het is de ambitie om dat ook te blijven doen. Ik beschik over verschillende instrumenten, communicatieve acties en ondersteuningsvormen om dat wat echt telt in de verf te zetten: het Vlaamse en groene karakter van de Vlaamse Rand. Beide elementen zijn centraal in mijn beleid, onder meer omdat ze ook echt leven bij de inwoners.

Conform de verplichtingen van de VCO laat ik in 2026 de kaders voor ondersteuning van het Vlaamse Randbeleid evalueren om ze vervolgens te optimaliseren. Zo kan ik nog efficiënter investerings-, project- en werkingsmiddelen inzetten om verenigingen en mensen te stimuleren en te ondersteunen, voorzieningen uit te bouwen en een bijdrage te leveren aan de specifieke noden op het terrein in de verschillende hoeken van onze Vlaamse Rand.

Het Vlaamse Randfonds vormt sinds 2020 het budgettaire zwaartepunt binnen het Vlaamse Randbeleid. De Vlaamse Regering heeft het fonds bij het begin van deze regeerperiode verankerd én versterkt om de regio duurzaam te ondersteunen. Een signaal van het belang van deze regio voor Vlaanderen dat kan tellen. Het Randfonds is zo meer dan ooit mijn belangrijkste hefboom om in de regio positieve dynamieken in gang te zetten of te versnellen.

Voor 2026 ligt de focus daarbij op onderwijs, omgeving, welzijn en economie, met een specifieke blik naar industrie. De Rand telt immers verschillende industrieterreinen die momenteel ofwel zwaar verouderd ofwel zelfs geheel verlaten zijn. Deze geïndustrialiseerde zones hebben echter nog altijd een sterk potentieel, niet in het minst omwille van onze centrale ligging in het hart van ons land. Ik wil deze industriezones nieuw leven inblazen, wat ook de werkgelegenheid en onze welvaart ten goede zou komen. Dat is niet in tegenspraak met onze nadruk op vergroening: het is juist door terreinen bestemd voor industrie effectief te benutten voor bedrijvigheid dat we de druk op andere gebieden kunnen weghalen en er plaats houden voor groen.

Naast de financiële ondersteuning die ik aanreik, speelt ook vzw 'de Rand' een essentiële rol in het verbinden en versterken van de regio. Voor vzw 'de Rand' betekent 2026 de start van een nieuwe beleidsperiode, waarin veel aandacht zal gaan naar het Vlaamse karakter, taalpromotie en de ondersteuning van lokale besturen en andere organisaties inzake jeugd, sport- en cultuurbeleid. Dankzij haar ervaring en netwerk fungeert vzw 'de Rand' als brug tussen overheden, verenigingen en burgers, en draagt zo bij aan een levendige Vlaamse Rand met het Nederlands als verbindend element.

Ik blijf ook in 2026 op zoek gaan naar opportuniteiten om met andere sectoren en beleidsdomeinen aan de slag te gaan. Zo bundel ik de krachten met de sectoren werk en zorg om te komen tot een Totaalplan dat het Nederlands als doorleefde voertaal in de Rand versterkt. Na een grondige voorbereiding in 2025 wordt 2026 het jaar waarin dat Totaalplan concrete vorm moet aannemen. Ik ga hierover in gesprek met de beleidsdomeinen zelf om tot de grootst mogelijke impact te komen.

Daarnaast blijf ik me in 2026 inspannen voor meer toegankelijk groen en open ruimte in de Vlaamse Rand, in nauwe samenwerking met het beleidsdomein Omgeving. Via het coördinatieplatform Vlaamse Rand hou ik ook rond tal van andere beleidsthema's de vinger aan de pols en blijf ik waken over het Vlaamse karakter van onze regio.

Kortom, in 2026 bouw ik met volle overtuiging verder op de fundamenten die ik heb uitgezet om mijn ambities voor de Vlaamse Rand waar te maken.

IV. TRANSVERSALE, HORIZONTALE EN OVERKOEPELENDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Niet van toepassing.

V. BELEIDSVELDEN: OVERZICHT PER PROGRAMMA

TOTAAL - VLAAMSE RAND, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	0	0	0	15.464	19.594
Bijstelling BO 2026	0	0	0	-789	-789
BO 2026	0	0	0	14.675	18.805

PROGRAMMA SH - VLAAMSE RAND

(duizend euro)

	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	0	0	0	15.464	19.594
Bijstelling BO 2026	0	0	0	-789	-789
BO 2026	0	0	0	14.675	18.805

VI. BELEIDSVELD I: VLAAMSE RAND

1. ISE: Vlaamse Rand, MVG excl. DAB

Voor het beleidsveld Vlaamse Rand is er één inhoudelijk structuurelement: Vlaamse Rand. Binnen het inhoudelijk structuurelement 'Vlaamse Rand' worden alle kredieten ondergebracht in het kader van het uitvoeren van een samenhangend beleid met betrekking tot de Vlaamse Rand rond Brussel.

INDICATOREN

INDICATOR BEREIK AANBOD

Benaming	Het aantal unieke aanvragers dat jaarlijks een beroep doet op ondersteuning van het Vlaamse Randbeleid om een initiatief te nemen dat tegemoetkomt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Definitie	Het aanbod van het Vlaamse Randbeleid reikt investerings-, project- en werkingsmiddelen aan voor lokale besturen, verenigingen en andere organisaties die actief zijn in de Vlaamse Rand. Met die ondersteuning willen we zoveel mogelijk belanghebbenden stimuleren om initiatieven te nemen die tegemoetkomen aan de specifieke uitdagingen in de regio. Het aantal belanghebbenden dat op dat ons aanbod ingaat, is een goede indicator van het draagvlak dat er is voor de doelstellingen van het Randbeleid. Meer draagvlak vergroot ook de slaagkans en dus de impact van het Vlaamse Randbeleid op het terrein.
Laatste gekende waarde	In 2024 vroegen 14 organisaties een impulsondersteuning aan. 9 organisaties vroegen een ondersteuning aan voor verenigingen in de faciliteitengemeenten en 7 organisaties vroegen financiële ondersteuning van het Vlaamse Randfonds. In het totaal deden dus 30 unieke aanvragers een beroep op het aanbod van het Vlaamse Randbeleid.
Streefwaarde/-norm	We streven jaarlijks naar minstens 20 unieke aanvragers die gebruikmaken van een project-, werkings- of investeringssteun van het Vlaamse Randbeleid. We streven ook naar variatie in het soort aanvragers dat met ons aanbod aan de slag gaat en maken daarvan telkens de balans op: hoeveel lokale besturen, hoeveel verenigingen, hoeveel andere Vlaamse beleidsinstanties, ...? Die variatie geeft aan

	in hoeverre de verschillende maatschappelijke actoren het Vlaamse Randbeleid mee uitdragen.
Beleidsmatige relevantie	Deze indicator is gekoppeld aan: SD 1: met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand OD 1.1: we gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren OD 1.2: met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan De indicator geeft aan in hoeverre ons aanbod onze belanghebbenden aanzet tot actie en dus ook werkelijk als hefboom fungeert. De focus ligt zo op de hoeveelheid betrokken aanvragers, terwijl uiteraard ook de kwaliteit en de omvang van de genomen initiatieven bepalend is voor de impact van het beleid. Toch geeft het bereik van ons aanbod een goede indicatie van de relevantie van het Vlaamse Randbeleid. Het Vlaamse Randbeleid kan ook zelf invloed uitoefenen op deze indicator door het aanbod zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de noden op het terrein en het voldoende bekend te maken.
Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen	SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug
Budgettaire relevantie	De toegekende ondersteuning vormen het budgettaire zwaartepunt van het Vlaamse Randbeleid. Dat kunnen we illustreren aan de hand van de begroting voor 2026. Het totale budget dat in 2026 begroot is voor het beleidsveld Vlaamse Rand bedraagt 14.675 keuro. Daarvan is er 8.265 keuro begroot als toelage aan vzw 'de Rand'. Er is 5.355 keuro begroot voor het Vlaamse Randfonds, 622 keuro voor werkingssteun en 250 keuro voor impulssteun en gerichte steun in faciliteitengemeenten. Voor de algemene werkingskosten is 183 keuro begroot.

INDICATOR TOEGEKENDE STEUNAANVRAGEN

Benaming	Het aantal aanvragen dat jaarlijks steun krijgt toegekend vanuit het beleidsveld Vlaamse Rand voor een initiatief dat tegemoetkomt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Definitie	Het aanbod van het Vlaamse Randbeleid reikt investerings-, project- en werkingmiddelen aan voor lokale besturen, verenigingen en andere organisaties die actief zijn in de Vlaamse Rand. Met die steun

	willen we zoveel mogelijk belanghebbenden stimuleren om initiatieven te nemen die tegemoetkomen aan de specifieke uitdagingen in de regio. Het aantal aanvragen dat vanuit het Vlaamse Randbeleid wordt goedgekeurd, geeft een indicatie van wat er op het terrein gebeurt om de doelstellingen van het Vlaamse Randbeleid te realiseren. De initiatieven die zo kunnen opstarten, zorgen voor een concrete vertaling van het Vlaamse Randbeleid naar de praktijk.
Laatste gekende waarde	In 2024 werden er 8 aanvragen voor impuls Vlaamse Rand toegekend en 8 aan verenigingen in de faciliteitengemeenten. 4 projecten kregen financiële ondersteuning van het Vlaamse Randfonds, wat het totaal van de gehonoreerde aanvragen op 20 brengt.
Streefwaarde/-norm	We streven jaarlijks naar minstens 15 aanvragen die vanuit het Vlaamse Randbeleid steun krijgen toegekend voor een initiatief dat tegemoetkomt aan de specifieke uitdagingen in de regio. We streven ook naar thematische variatie en naar regionale spreiding binnen de goedgekeurde initiatieven. Daarom volgen we op binnen welke beleidsthema's ze zich situeren en in welke gemeenten ze plaatsvinden.
Beleidsmatige relevantie	Deze indicator is gekoppeld aan: SD 1: met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand OD 1.1: we gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren OD 1.2: met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan De indicator geeft aan in hoeverre ons ondersteuningsaanbod leidt tot concrete acties op het terrein. De focus ligt zo op de hoeveelheid goedgekeurde initiatieven, terwijl uiteraard ook de kwaliteit en de omvang van die initiatieven bepalend is voor de impact van het beleid. Daarom hanteren we de indicator met de nodige omzichtigheid en nemen we ook de thematische variatie en regionale spreiding van de goedgekeurde aanvragen mee in beschouwing. De indicator mag er niet toe leiden dat de kwantiteit van de goedgekeurde initiatieven boven de kwaliteit wordt gesteld. Het Vlaamse Randbeleid kan zelf invloed uitoefenen op deze indicator door het aanbod zo goed mogelijk te laten aansluiten bij de noden op het terrein en het voldoende bekend te maken.

Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen	SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug
Budgettaire relevantie	De toegekende steun vormen het budgettaire zwaartepunt van het Vlaamse Randbeleid. Dat kunnen we illustreren aan de hand van de begroting voor 2026. Het totale budget dat in 2026 begroot is voor het beleidsveld Vlaamse Rand bedraagt 14.675 keuro. Daarvan is er 8.265 keuro begroot als toelage aan vzw 'de Rand'. Er is 5.355 keuro begroot voor het Vlaamse Randfonds, 622 keuro voor werkingssteun en 250 keuro voor impulssteun en in faciliteitengemeenten. Voor de algemene werkingskosten is 183 keuro begroot..

INDICATOR PROGRAMMATIE CENTRA VZW 'DE RAND'

Benaming	Het aantal bezoekers dat vzw 'de Rand' jaarlijks bereikt met de geprogrammeerde activiteiten in haar gemeenschapscentra
Definitie	Als EVA van de Vlaamse overheid heeft vzw 'de Rand' de decretale opdracht om het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand te ondersteunen. Dat doet ze onder meer via de 7 gemeenschapscentra die ze beheert in de 6 faciliteitengemeenten en in Jezus-Eik. In die gemeenten – die kwetsbaar zijn op het vlak van Nederlandstalig karakter – biedt vzw 'de Rand' een breed programma aan met muziek, theater, film en vorming. Door met dat aanbod zo veel mogelijk Nederlandstalige maar ook anderstalige omwonenden te bereiken, bevordert vzw 'de Rand' niet alleen het Nederlandstalige karakter maar ook de gemeenschapsvorming in de ruime omgeving.
Laatste gekende waarde	In 2024 werden in de centra van vzw 'de Rand' in totaal 877 activiteiten georganiseerd, waarvan 555 activiteiten in eigen beheer en 322 activiteiten in samenwerking met minstens één externe partner. De activiteiten bereikten een totaal van 43.575 bezoekers.
Streefwaarde/-norm	De centra bieden samen gemiddeld 500 activiteiten per jaar in eigen beheer of in samenwerking aan (excl. scholenaanbod). Met hun eigen activiteiten en activiteiten in samenwerking streven ze ernaar jaarlijks minimaal 34.000 mensen te bereiken.
Beleidsmatige relevantie	Deze indicator is gekoppeld aan: SD 2: we ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner

	OD 2.1: met haar eerstelijnswerking in de zes faciliteitengemeenten bevordert vzw 'de Rand' de gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand Deze kwantitatieve outputindicator geeft een goed beeld van de relevantie en aantrekkelijkheid van de programmatie van vzw 'de Rand'. Vzw 'de Rand' kan zelf invloed uitoefenen op deze indicator door de programmatie indien nodig bij te sturen.
Koppeling met Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen of Landenspecifieke Aanbevelingen	SDG 10: Dring ongelijkheid in en tussen landen terug
Budgettaire relevantie	De budgettaire relevantie kunnen we illustreren aan de hand van de begroting voor 2026. Het totale budget dat in 2026 begroot is voor het beleidsveld Vlaamse Rand bedraagt 14.675 keuro. Daarvan is er 8.265 keuro begroot als toelage aan vzw 'de Rand'. Dat komt neer op 56 % van het totale Randbudget. De toelage aan vzw 'de Rand' is dus de tweede grootste uitgavenpost binnen het Randbudget, na het geheel van uitgaven die voorzien zijn om steun toe te kennen

1.1. SD 1: Met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand

Uit heel wat cijfers blijkt dat de Vlaamse Rand als regio specifieke kenmerken vertoont die vragen om een beleid op maat. Niet voor niets is de Vlaamse Rand een aparte bevoegdheid: de Vlaamse Regering erkent op die manier de uitzonderlijke uitdagingen die in de regio spelen en wil dat die de nodige aandacht krijgen.

Daarom beschik ik als minister voor de Vlaamse Rand over verschillende beleidsinstrumenten waarmee ik rechtstreeks kan wegen op de regio.

Vooraf het Vlaamse Randfonds verdient hier bijzondere vermelding. Sinds het ontstaan van dat fonds in 2020 heeft het Vlaamse Randbeleid echt budgettaire slagkracht. Voorheen was de minister van Vlaamse Rand vooral aangewezen op de goede wil van collega-ministers, maar het Vlaamse Randfonds heeft daar verandering in gebracht. Ik ben dan ook verheugd dat de Vlaamse Regering ervoor gekozen heeft om het Randfonds deze regeerperiode te verankeren en versterken. Ook in 2026 ga ik volop met het fonds aan de slag om de Vlaamse Rand positief te beïnvloeden, te laten bloeien en groeien.

OD 1.1: We gebruiken gerichte steun als hefboom om gemeenschapsvorming te bevorderen, voorzieningen uit te bouwen en interbestuurlijke samenwerking te stimuleren

Gerichte steun

Ik maak gebruik van zowel investerings-, project- als werkingssteun. Het Vlaamse Randfonds richt zich in hoofdzaak op investeringsdossiers met een ruimer hefboomeffect en bredere uitstraling, terwijl de impulssteun en de steun voor verenigingen in faciliteitengemeenten specifieke projecten helpen, dicht bij de burger. De financiële werkingssteun blijft voorbehouden voor een aantal prioritaire partners, namelijk FeliXart,

BRIO en Ring. Deze samenwerkingen bekijk ik jaarlijks opnieuw om zo in te spelen op nieuwe uitdagingen of concrete bedenkingen op het terrein.

Het VCO-decreet voorziet in een beleidsevaluatie van subsidies en subsidiekaders tegen 2028. Als minister van de Vlaamse Rand vind ik het belangrijk om te werken met zo efficiënt mogelijke subsidiestromen. Ik zet me dan ook in om de opgelegde evaluatie af te ronden in 2026. De resultaten zal ik gebruiken om na te gaan of de huidige werkwijze moet worden bijgestuurd.

Projectsteun

In 2026 optimaliseert mijn administratie de kaders van de impulssteun Vlaamse Rand en de steun voor verenigingen in de 6 faciliteitengemeenten. Die optimalisering zal gebeuren op basis van de resultaten van de verplichte evaluatie. Ik bekijk in dat kader de mogelijkheid om deze twee afzonderlijke kaders samen te brengen onder één lijn met de algemene benaming 'projectsteun Vlaamse Rand'.

De doelstellingen blijven hoe dan ook behouden. Ik blijf inzetten op de bevordering van de sociale cohesie in de Vlaamse Rand en de ondersteuning van het Nederlandstalige verenigingsleven in de faciliteitengemeenten.

Ik leg deze bestuursperiode ook extra nadruk op de versterking van het Nederlands als verbindende taal: de maïzena van onze samenleving. Waar mogelijk gebruik ik deze hefboom dan binnen het Totaalplan Nederlands dat ik voor de Vlaamse Rand voorbereid, zodat ze aansluiten op de noden van het terrein (zie OD 3.1).

De middelen voor de realisatie van OD 1.1 (projectsteun) staan ingeschreven op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FA-WT (rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid).

Prioritaire partners

Om mijn beleid voor de Vlaamse Rand te ondersteunen en te realiseren, doe ik een beroep op volgende prioritaire partners:

- BRIO (het Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum):
Voor de inhoudelijke speerpunten van BRIO in 2026 verwijs ik naar OD 1.4.
- Ring:
Als regionale televisiezender ontvangt Ring een jaarlijkse financiële ondersteuning om zijn rol als communicatiepartner voor het Vlaamse Randbeleid in te vullen. Ring wendt deze middelen onder meer aan voor het wekelijkse nieuwsoverzicht en om het magazine 'Over de Rand' te maken en uit te zenden.

Dat magazine brengt op een positieve manier het specifieke karakter van de Vlaamse Rand in beeld en laat de kijkers kennismaken met de vele initiatieven die in de regio plaatsvinden. Ring zendt 'Over de Rand' 42 weken per jaar uit en ondertitelt het in het Nederlands voor anderstaligen. Ook digitaal krijgt 'Over de Rand' de nodige aandacht met heel wat promotie en een apart merk op de website van Ring. De redactie van Ring bepaalt de onderwerpen voor 'Over De Rand' en stemt waar nodig af met mijn administratie.

Ring zal in 2026 de krachten bundelen met RandKrant. De focus ligt daarbij op het uitbouwen en realiseren van een geïntegreerde mediastrategie.

- Felix Art & Eco Museum:

Als museum vormt FeliXart in zekere zin een buitenbeentje onder de organisaties die vanuit het Vlaamse Randbeleid een werkingssteun ontvangen. FeliXart levert wel een onmiskenbare bijdrage aan de doelstelling om het Vlaamse karakter van de Rand ook in culturele zin te versterken.

In 2026 zal de Vlaamse overheid infrastructuurwerken laten uitvoeren op de site om het museum ecologisch te verduurzamen en om natuur en museumruimte verder te integreren. Concreet zal de wandelgang architecturaal worden omgedraaid, zodat er vanuit het museum zicht is op de historische boomgaard. Tegelijk wordt het dak van heel het museumgebouw gerenoveerd, wat de energie-efficiëntie van het gebouw gevoelig verhoogt.

Die ingrepen hebben onvermijdelijk impact op de reguliere werking en daarom kiest Felix Art & Eco Museum bewust voor een beperkte, maar inhoudelijk gerichte programmatie. De focus blijft liggen op de kernpijlers van het museum: avant-garde kunst en natuurbeleving binnen het biodiversiteitsproject rond het erf van Felix De Boeck.

Tot eind maart 2026 loopt de tentoonstelling '45-65: Jan Walravens, kunstcriticus' nog door, die gebaseerd is op Walravens' rijke archief, en die de rol van het Felix Art & Eco Museum onderstreept als expertisecentrum voor abstracte kunst en cultuurgeschiedenis. In december 2026 vindt de heropstart van het publieksprogramma plaats met de tentoonstelling De Collecties, een experimentele presentatie waarin de verschillende verzamelingen op de site — kunstwerken, archieven, inboedel van de hoeve en immaterieel erfgoed — in onderlinge dialoog worden gebracht.

Tegelijkertijd wordt in de loop van het jaar de tweede editie van de triënnale GIST voorbereid, die zich in 2027 opnieuw zal richten op actuele artistieke reflecties rond de Zennevallei, met bijzondere aandacht voor natuur, gastronomie, streekcultuur en ecologie.

BRIO, Ring en FeliXart blijven als prioritaire partners ondersteuning ontvangen om hun taken uit te voeren. De middelen voor de realisatie van OD 1.1 (prioritaire partners) staan ingeschreven op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FA-WT (rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid).

OD 1.2: Met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan

Het Vlaamse Randfonds is een krachtig instrument dat ik blijf inzetten als hefboom om de specifieke uitdagingen in onze streek aan te pakken. Door met het Randfonds gericht te investeren, wil ik stevige impulsen geven om rond bepaalde problematieken de krachten te bundelen en gebiedsgericht samen te werken. In 2026 ligt de focus daarbij op:

- Onderwijs:

Onder meer door de forse bevolkingsgroei en het hoge aandeel anderstalige leerlingen staan de scholen in de Vlaamse Rand extra onder druk. In de vorige bestuursperiode gaf ik dan ook gehoor aan de noodkreet van verschillende secundaire scholen in de Rand die extra ondersteuning vroegen. Vzw 'de Rand' kreeg de opdracht om hen met raad en daad bij te staan in hun omgang met de toenemende talendiversiteit. Deze opdracht evalueer ik in 2026 met bijzondere aandacht voor de duurzaamheid van de ondernomen acties(zie OD 2.3).

– Omgeving:

De offensieve houding die we de laatste jaren aangenomen hebben om de Rand te vergroenen, zet ik in 2026 verder. We stellen ons niet langer tevreden met het behouden van bestaand groen, maar nemen actief nieuwe initiatieven die zorgen voor meer groen. In 2026 zet ik me als minister van deze groene Vlaamse Rand specifiek in voor de volgende acties.

Met de Gordel-boomplantactie gebruik ik de Gordel als ideale aanleiding om de Rand nog verder te vergroenen. Iedereen die zich inschrijft voor de Gordel, laat meteen ook een boom planten in de regio. Al sinds 2020 maakt de actie integraal deel uit van dit belangrijke evenement om het groene en Vlaamse karakter uit te dragen, elk jaar met een stijgend succes. Om dit initiatief verder te verankeren, loopt er een overheidsopdracht tot 2028. Elk jaar zullen er dus meer bomen bijkomen dankzij sportievelingen en mensen met een hart voor de Groene en Vlaamse Rand.

Ook op andere vlakken bundel ik de krachten met de minister van Omgeving en de betrokken administraties. Samen met de Vlaamse Landmaatschappij bekijk ik welke landinrichtingsprojecten in de Vlaamse Rand extra financiering uit het Randfonds kunnen gebruiken. Ook het Departement Omgeving kan rekenen op mijn steun om te bouwen aan een heus openruimtenetwerk door middel van een dienstencentrale voor openruimtemakers in de regio.

– Industrie:

Ik overleg met mijn collega-ministers van Industrie en Omgeving om te onderzoeken hoe oude en vervuilde industriegronden in de randgemeenten een herbestemming kunnen krijgen als economische ontwikkeling, recreatieve groene buffergebieden of andere maatschappelijk zinvolle bestemmingen

Concreet denk ik hierbij aan de aanstelling van een coördinator voor het gebied Machelen-Vilvoorde, grofweg omschreven als de maas bepaald door de N211, de Willebroekse Vaart, het viaduct van Vilvoorde en de Woluwelaan. Streefdoel is te komen tot een geïntegreerd bovenlokale programmatie inzake wonen, werken, groen en mobiliteit, als 'enveloppe' voor het gehele gebied. Dit geïntegreerd ruimtelijk model met éénvoudige principes overstijgt de ontwikkeling van individuele sites en kan zo focussen op maatschappelijke meerwaarde voor zowel mens als natuur. Dit gebeurt in afstemming met de gebiedsgerichte werking van VLAIO en de overkoepelende VIP-werking van het departement Omgeving. Deze zone heeft enorm veel potentieel voor maatschappelijke en economische ontwikkeling en ik wil een bijdrage leveren om verschillende spelers rond de tafel te brengen om een toekomststrategie uit te bouwen.

– Welzijn:

In 2025 bracht de provincie Vlaams-Brabant het zorgaanbod in de regio in kaart in een nieuw welzijnsrapport. De conclusie is helaas dat, ondanks jarenlange inspanningen, de historische achterstand in Halle-Vilvoorde nog steeds niet volledig is weggewerkt. Daarom blijf ik bij collega-ministers aandringen op de noodzakelijke investeringen in onze streek én wil ik in 2026 het Randfonds inzetten om het zorglandschap te versterken.

Ik wil dus bijdragen aan voldoende infrastructuur en blijf in samenwerking met de minister van Welzijn zoeken naar meer investeringen in jeugdwelzijnsvoorzieningen en kinderopvangplaatsen. Daarnaast zal de zorgsector expliciet aan bod komen binnen mijn Totaalplan Nederlands voor de Vlaamse Rand, zodat alle randbewoners kunnen blijven rekenen op kwaliteitsvolle Nederlandstalige zorg in hun regio en

nieuwkomers ook in deze sector worden toegeleid naar het leren van het Nederlands. (zie OD 3.1).

De Vlaamse Regering trekt voor het Randfonds deze bestuursperiode jaarlijks 6.000 keuro uit, met daarbovenop een jaarlijks recurrent bedrag van 1.410 keuro. In het kader van de besparing op subsidies worden de middelen van het Vlaamse Randfonds in 2026 verminderd met 775 keuro.

OD 1.3: Via transparante communicatie en periodieke evenementen delen we informatie met onze belanghebbenden en moedigen we hen aan tot expertise-uitwisseling

Relatiebeheer

Dialogo en samenwerking zijn belangrijk om de vinger aan de pols te houden in de Vlaamse Rand. Nu de nieuwe lokale bestuursploegen geïnstalleerd zijn en hun richting voor de volgende jaren uitgestippeld hebben, informeer ik graag naar hun geactualiseerde noden. Daarom zal mijn administratie een rondgang doen bij de 19 randgemeenten en daar mogelijk ook andere gebiedsgerichte Vlaamse administraties bij betrekken.

In de nieuwe bestuursperiode zet ik graag de traditie voort om lokale mandatarissen en andere geïnteresseerden uit te nodigen op de 'Stand van de Rand'. Daarop staan we in 2026 stil bij de nieuwe beleidsontwikkelingen.

Naast de nieuwe beleidsploegen wil ik ook de lokale ambtenaren inspireren. Dat doe ik met een inspiratiedag die focust op de praktische uitwerking van beleidsvisies en op de uitwisseling van inspirerende praktijkvoorbeelden.

De middelen die nodig zijn voor de organisatie van deze evenementen (OD 1.3) staan ingeschreven op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FA-WT (rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid).

Communicatie

Duidelijke en wervende communicatie is cruciaal om de transversale samenwerking die in de Vlaamse Rand noodzakelijk is, te bevorderen. Daarom streef ik naar een doordacht communicatiebeleid waarbij de verschillende communicatiekanalen een samenhangend geheel vormen.

Als mediapartners voor het Vlaamse Randbeleid blijven ook Ring en RandKrant uiteraard een hoofdrol spelen in mijn communicatiebeleid. Ik moedig hen aan om verder werk te maken van een crossmediale aanpak die eigentijds en actueel is voor elke gebruiker.

OD 1.4: We moedigen wetenschappelijk onderbouwd beleid aan op alle bestuursniveaus door zelf wetenschappelijke kennis over de Rand op te bouwen en die op een laagdrempelige manier te ontsluiten

De huidige, complexe samenleving vraagt om wetenschappelijk onderbouwd beleid. Ik moedig de lokale besturen van de Rand dan ook aan om maximaal gebruik te maken van de data en instrumenten die de Vlaamse overheid hen ter beschikking stelt. Dankzij de Gemeente-Stadsmonitor van het Agentschap Binnenlands Bestuur krijgen ze toegang tot een permanent aanbod van lokale, beleidsrelevante statistieken, waarbij zowel de 19 randgemeenten als de hele regio vlot vergeleken kunnen worden met andere referentiepunten (Vlaams Gewest, centrumsteden, referentieregio's, ...).

Daarnaast breidt mijn administratie in 2026 de website over het beleidsveld Vlaamse Rand verder uit met toegankelijke cijfers en duiding over de maatschappelijke realiteit in de regio (demografie, onderwijs, armoede, ...). Bezoekers die meer te weten willen komen over één van de thema's krijgen een selectie van relevante publicaties uit de databank van het Documentatiecentrum Vlaamse Rand aangeboden. Samen met BRIO blijft mijn administratie bovendien instaan voor de permanente actualisering van die databank.

Via de samenwerking met onderzoeksgroep BRIO schakel ik ook een academische partner in om de kennis over de Vlaamse Rand te vergroten. Dat gebeurt met tweejaarlijkse focusthema's met specifieke beleidsrelevantie die in overleg met administratie en kabinet bepaald worden. In 2026 start de onderzoeksgroep een nieuw tweejaarlijkse thema dat inspiratie levert voor de 4 onderzoeksfiches die BRIO jaarlijks over de Vlaamse Rand publiceert. In het verlengde van het Totaalplan Nederlands zal ook hier meer focus worden gelegd op de zorgsector en de kennis van het Nederlands. Verder blijft BRIO systematisch naast eigen fiches en onderzoeksrapporten ook wetenschappelijke en beleidsrelevante informatie van derden over de Vlaamse Rand samenbrengen en ontsluiten via de BRIO-website. Daarnaast organiseert de onderzoeksgroep in 2026 ook een studiedag met focus op de Vlaamse Rand.

Ten slotte is de Taalbarometer een essentieel instrument om de taalsituatie in de Vlaamse Rand op te volgen in het licht van de sterke bevolkingstoename en de groeiende internationalisering. In 2026 zal het recent uitgevoerde Taalbarometeronderzoek in boekvorm gepubliceerd worden voor een breder publiek.

1.2. SD 2: We ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner

Als extern verzelfstandigd agentschap van de Vlaamse overheid neemt vzw 'de Rand' een centrale rol op in het ondersteunen van het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand. Die ondersteuning blijft broodnodig, omdat de Vlaamse Rand onder invloed van Brussel in snel tempo internationaliseert. Het Nederlandstalige karakter van de Rand vrijwaren beschouw ik als de hoofddoelstelling van mijn Randbeleid, en dat maakt van vzw 'de Rand' mijn belangrijkste partner om het Randbeleid ten uitvoer te brengen.

De evaluatie van de huidige samenwerkingsovereenkomst met vzw 'de Rand' – die in 2025 afloopt – geeft aan dat de vzw op tal van terreinen nuttig en sterk werk verricht. Momenteel is een nieuwe samenwerkingsovereenkomst tussen vzw 'de Rand', de Vlaamse Gemeenschap en de provincie Vlaams-Brabant in voorbereiding, waarbij elementen van de evaluatie worden meegenomen. We willen behouden wat goed is, terwijl we natuurlijk waar nodig ook nieuwe accenten zullen leggen. De nieuwe overeenkomst zal lopen van 2026 tot 2030, waarbij vzw 'de Rand' zich voor 2026 alvast engageert om onderstaande doelstellingen en acties te realiseren.

OD 2.1: Met haar eerstelijnswerking in de zes faciliteitengemeenten bevordert vzw 'de Rand' de gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand

Via haar gemeenschapscentra in de zes faciliteitengemeenten en Jezus-Eik blijft vzw 'de Rand' inzetten op een breed Nederlandstalig aanbod van cultuur, vorming, gemeenschapsactiviteiten, leer- en oefenkansen Nederlands en ondersteuning van het lokale verenigingsleven. De centra richten zich op Nederlandstalige inwoners, maar willen ook anderstaligen warm maken om deel te nemen aan het Nederlandstalige gemeenschapsleven. Specifieke initiatieven zoals taalstages, conversatiegroepen, praatcafés en theaterproducties voor anderstaligen dragen bij tot de nodige integratie

en taalverwerving. Vzw 'de Rand' zal in de 6 faciliteitengemeenten dan ook intekenen op de oproep rond oefenkansen Nederlands die vanuit het beleidsveld Integratie wordt gelanceerd.

Momenteel beschikt de lokale gemeenschap in Drogenbos enkel over de conciërgewoning van het FeliXart-museum als gemeenschapscentrum (de Muse). De beschikbare ruimte beperkt zich tot één vergaderlokaal en een bureauruimte voor de medewerkers van vzw 'de Rand'. Maar het Nederlandstalig sociaal leven in Drogenbos floreert. Dankzij een substantiële uitbereiding van het personeelsteam en een heroriëntering van de werking bereikt het GC ook veel meer publiek én nieuwe doelgroepen. Naast de traditionele verenigingen zoeken steeds meer nieuwe initiatiefgroepen een onderdak voor hun werking.

Om die reden ga ik over tot de aankoop van een bebouwd perceel dat strategisch en functioneel goed gelegen is aan de Steenweg op Drogenbos 242, met name naast de Nederlandstalige gemeentelijke lagere school en de gemeentelijke sporthal, en dat grenst aan de gedeelde publieke parking van beide infrastructuren. Na het afronden van de aankoop zal het de komende jaren worden verbouwd tot de Muse 2.0. Op deze manier krijgt Drogenbos eindelijk een volwaardig gemeenschapscentrum, overigens pal op de grens met Brussel. De waarde voor de lokale gemeenschap én de symboolwaarde kunnen amper overschat worden. Dit is bovendien het eerste nieuwe gemeenschapscentrum voor onze Vlaamse Rand in wel 18 jaar.

De aanwezigheid van een levendig Vlaams gemeenschapsleven in de faciliteitengemeenten blijft dan ook een kernopdracht. In overleg met lokale partners werkt vzw 'de Rand' aan een afgestemd aanbod, met bijzondere aandacht voor jongeren en verenigingen. In 4 van de 6 faciliteitengemeenten behoudt vzw 'de Rand' de regierol rond jeugd- en/of sportbeleid, afgestemd op de lokale context.

OD 2.2: Met haar tweedelijnswerking in de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand ondersteunt vzw 'de Rand' lokale besturen, verenigingen en (socio)culturele organisaties op het vlak van taalpromotie

Als netwerkknoppunt voor taalpromotie in de Vlaamse Rand blijft vzw 'de Rand' ondersteuningsvragen van lokale besturen, verenigingen en (socio)culturele organisaties beantwoorden. Om het aanbod zo gericht mogelijk te organiseren, maakt vzw 'de Rand' werkafspraken met partners zoals PIN vzw, de centra voor volwassenenonderwijs en basiseducatie en het Agentschap Integratie en Inburgering.

Vzw 'de Rand' focust daarbij vooral op terreinondersteuning op maat. De vzw stimuleert lokale besturen, scholen, verenigingen en organisaties proactief op het vlak van Nederlands leren, oefenen en gebruiken, en besteedt in ondersteuningstrajecten ook veel aandacht aan tips en methodieken. Daarnaast faciliteert vzw 'de Rand' een leeromgeving voor alles wat met taalpromotie te maken heeft. Zo organiseert de vzw webinars, workshops en lerende netwerken die het mogelijk maken om kennis, inzichten, ervaringen en concrete tips te delen.

Vzw 'de Rand' draagt verder bij aan een laagdrempelig aanbod van taallessen Nederlands en voert jaarlijks campagne om anderstaligen toe te leiden naar NT2-cursussen. De stijgende vraag naar ondersteuning op vlak van taalpromotie, leer- en oefenkansen Nederlands, gemeenschapsvorming en onthaalbeleid wordt actief opgevolgd.

Er gaat aandacht naar concrete samenwerkingsafspraken met partners in de regio binnen andere Vlaamse beleidsdomeinen. Zo neemt 'de Rand' bovenlokale actoren met een focus op de domeinen jeugd en onderwijs mee in de strategie rond het Nederlands als gebruikstaal in de Vlaamse Rand. De vzw zoekt actief naar samenwerking en creëert

zo ook op Vlaams niveau meer aandacht voor de Vlaamse Rand. Het aantal jongeren die Nederlands spreken neemt toe en we willen die dynamiek capteren voor een sterke gemeenschap met toekomst.

OD 2.3: Vanuit haar opdracht rond taalpromotie ondersteunt vzw 'de Rand' de onderwijsverstrekkers in de regio op het vlak van taalbeleid, ouderbetrokkenheid en buitenschoolse oefenkansen Nederlands

Vzw 'de Rand' ondersteunt ook de komende 2 jaar de secundaire scholen in de Vlaamse Rand bij het omgaan met een grote groep leerlingen die thuis een andere taal spreekt dan het Nederlands. De organisatie streeft naar een duurzame verankering van deze projecten en evalueert de geboden ondersteuning. Een externe onderzoekspartner voert een evaluatieonderzoek uit met aandacht voor de doelstellingen, het proces, de effecten en de verankering van een onderbouwd taalbeleid in de deelnemende scholen. In overleg met het beleidsdomein Onderwijs wordt een structurele toekomstvisie uitgewerkt waarin de rol van vzw 'de Rand' en het Vlaamse Randbeleid duidelijk wordt afgebakend.

OD 2.4: Vzw 'de Rand' werkt samen met de Vlaamse Gemeenschap om het Vlaamse Randbeleid te realiseren

Vzw 'de Rand' blijft een strategische partner van de Vlaamse Gemeenschap in de uitvoering van het Vlaamse Randbeleid. De organisatie werkt mee aan concrete beleidsinitiatieven zoals de Randuitcheques, de beleidswijzer Vlaamse Rand en de inspiratiedagen. Ook in het kader van het nieuwe Totaalplan Nederlands neemt vzw 'de Rand' uiteraard een actieve rol op.

Daarnaast blijft vzw 'de Rand' de jaarlijkse organisatie van de Gordel op zich nemen. Dit massa-evenement bevordert gemeenschapsvorming, sport- en cultuurparticipatie en zet het Vlaamse karakter van de regio in de kijker. Het programma wordt jaarlijks vernieuwd, met blijvende aandacht voor de oorspronkelijke boodschap: de Rand is Vlaams en groen. Dit is géén evenement zoals er zovele andere zijn, maar iets unieks. We omarmen de sterke boodschap van de Gordel meer dan ooit, ook in alle externe communicatie. De organisatie versterkt de samenwerking met middenveldorganisaties en verenigingen, en zet in op toeleiding via lokale verenigingen, jeugdwerk en scholen. Nieuwe communicatiemethoden en sportdisciplines worden geïntegreerd om de aantrekkingskracht van het evenement te vergroten, met het nodige succes. Innovatie in het programma blijft wel de kracht van het evenement: we zoeken elke keer opnieuw naar manieren om de bevolking warm te maken om te komen genieten van het mooiste evenement van het jaar.

Tot slot zal vzw 'de Rand' verder werk maken van de digitale transitie van RandKrant en de gemeenschapskranten. In samenwerking met regionale zender Ring streeft de vzw naar maximale digitale beschikbaarheid van relevant regionieus en de gemeenschappelijke verspreiding ervan via de Ring & Rand-app.

1.3. SD 3: Door transversaal samen te werken met andere beleidsdomeinen en partners zorgen we voor een gedragen en effectief Randbeleid

De Vlaamse Rand verschilt van de meeste andere Vlaamse beleidsvelden in die zin dat het gaat om een geografisch afgebakend beleidsveld: de Vlaamse Rand bestaat uit de 19 Vlaamse gemeenten die grenzen aan het Hoofdstedelijk Gewest of aan een van de facilitatengemeenten rond dat gewest. Binnen dat afgebakende gebied richt het Vlaamse Randbeleid zich inhoudelijk op verschillende thema's die er specifieke uitdagingen met zich meebrengen. Denk daarbij aan taal en integratie, maar ook aan omgeving en open ruimte, wonen, onderwijs en economie.

De Vlaamse Rand is dus bij uitstek een transversaal beleidsveld dat inherent voeling moet houden met wat er vanuit andere bevoegdheden beweegt. Afstemming en samenwerking met andere lokale, bovenlokale en Vlaamse actoren zijn dan ook cruciaal om tot impact te komen en die impact waar nodig nog te versterken.

Daarbij focus ik deze bestuursperiode uitdrukkelijk op twee thema's: Nederlands (OD 3.1) en een kwaliteitsvolle leefomgeving (OD 3.2). Via het coördinatieplatform Vlaamse Rand (OD 3.3) volg ik daarnaast verschillende andere thema's op om zicht te krijgen op mogelijke raakvlakken en opportuniteiten.

OD 3.1: Met een 'Totaalplan Nederlands' sporen we zoveel mogelijk maatschappelijke actoren in de Vlaamse Rand aan het Nederlands te promoten

Het Nederlands is de taal die ons met elkaar verbindt en die ervoor zorgt dat we elkaar letterlijk en figuurlijk kunnen begrijpen. Een goede kennis van het Nederlands is dan ook een basisvoorwaarde om volwaardig deel uit te maken van onze Vlaamse samenleving en om de vele kansen die er in Vlaanderen zijn te kunnen verzilveren. Met een Totaalplan Nederlands wil ik alle maatschappelijke actoren in de Vlaamse Rand aansporen om die boodschap mee uit te dragen.

In 2026 focus ik daarbij in eerste instantie op de sectoren 'Werk en Economie' en 'Zorg en Welzijn'. In die sectoren is aandacht voor het Nederlands van cruciaal belang, maar is vaak door arbeidskrapte niet de eerste bekommernis van bedrijven en zorgverstrekkers. Tegelijkertijd komen net in die contexten heel wat anderstaligen in contact met het Nederlands. Er is dan ook nog veel potentieel om te verzilveren. Ik wil bedrijven, handelaars en zorginstellingen bewust maken van de meerwaarde van het Nederlands en motiveren om het Nederlands zoveel mogelijk te gebruiken. Ook zij kunnen op hun eigen manier aandacht hebben én vragen voor het Nederlands als verbindende voertaal en als taal van kansen. De kennis van het Nederlands is niet vrijblijvend maar ook een noodzaak om echt onderdeel te worden van onze samenleving en om hoger op de sociale ladder te geraken. Wie niet kiest voor het Nederlands, ontcijfert zichzelf kansen. 2026 wordt zo het jaar waarin het Totaalplan Nederlands voor de Vlaamse Rand echt uit de startblokken schiet, met een reeks acties op maat van die 2 sectoren. Ik zet daarbij in op een optimale informatie-uitwisseling en dialoog met de betrokken beleidsdomeinen.

De middelen die nodig zijn om dit Totaalplan Nederlands uit te werken en te realiseren (OD 3.1) staan ingeschreven op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FA-WT (rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid).

OD 3.2: In nauwe samenwerking met het beleidsdomein Omgeving vrijwaren we het groene en open karakter van de brede Vlaamse Rand

Opdrachtencentrale voor openruimtenetwerk

Het Departement Omgeving zet een dienstencentrale op voor de ondersteuning van projecten die bijdragen aan het openruimtenetwerk in de regio. Deze dienstencentrale zal bekendgemaakt worden onder de naam 'Openplus Centrale'. Ik bekijk hoe ik dit initiatief een extra duwtje in de rug kan geven, zeker bij de concretisering in specifieke projecten.

Hefboomplekken

Het Departement Omgeving heeft in 2025 een richtinggevend kader ontwikkeld voor strategische locaties die een raamwerk bieden voor duurzame investeringen in de

Vlaamse Rand. Die zogenaamde 'hefboomplekken' sluiten aan bij de hefboomfunctie die ik met het Vlaamse Randfonds nastreef. Ik onderzoek daarom met het Departement Omgeving welke hefboomplekken ik met het Vlaamse Randfonds vooruit kan helpen.

Meer bomen en bos

Het blijft ook mijn ambitie om de Vlaamse Rand nog verder te vergroenen met meer bomen en bos. Ik streef naar bijkomend bos in iedere gemeente en kijk daarbij in het bijzonder ook naar de Noordrand. De studie 'Meer Bos' omvat een geïntegreerd bosplan met concrete handvaten om bestaande bosstructuren te versterken en te verbinden. In 2026 ga ik daar verder mee aan de slag.

OD 3.3: Met het coördinatieplatform Vlaamse Rand moedigen we transversale samenwerking rond prioritaire thema's binnen het Vlaamse Randbeleid aan

Het coördinatieplatform Vlaamse Rand stuurt aan op een gecoördineerde aanpak van de uitdagingen in de Vlaamse Rand. Aan de hand van projectfiches volgt het coördinatieplatform de belangrijkste beleidsontwikkelingen in de Vlaamse Rand op.

Tot nog toe lag de focus daarbij op de beleidsdomeinen Onderwijs, Mobiliteit, Omgeving, Welzijn en Wonen, maar vanaf deze bestuursperiode wil ik mijn transversale rol als minister bevoegd voor de Vlaamse Rand nog breder invullen. Mijn administratie ging in gesprek met verschillende administraties om zicht te krijgen op raakvlakken en opportuniteiten binnen deze bestuursperiode. In functie daarvan werden de projectfiches grondig bijgestuurd en geactualiseerd. Ook in 2026 zal er ruimte zijn voor inhoudelijke bijsturing en uitbreiding van het coördinatieplatform, bijvoorbeeld met het thema economie (zie OD 1.2).

Naast de jaarlijkse rapportering aan de Vlaamse Regering vlak voor het zomerreces, blijf ik ook elk jaar een themagericht overleg organiseren. Daarop zet ik een concreet beleidsinitiatief in de kijker waarvoor het Randfonds als hefboom kan dienen om tot concrete uitvoering over te gaan. Op die manier creëren we momentum voor het project en geven we het een stevige duw in de rug.

Voor verdere details over de concrete beleidsinitiatieven die in 2026 op de planning staan met betrekking tot de verschillende thema's van het coördinatieplatform, verwijs ik naar de beleidsstukken van de functioneel bevoegde ministers.

Een thema dat ik in deze context expliciet wil benoemen, is binnenlands bestuur. Omdat de Vlaamse Rand ook 6 faciliteitengemeenten telt, benadruk ik dat de omzendbrieven Peeters en Martens onverminderd van kracht blijven. Mijn collega-minister van Binnenlands Bestuur en ikzelf ondernemen onmiddellijk de gepaste acties bij schendingen van de taalwetgeving en verzetten ons maximaal tegen pogingen om de correcte toepassing van de taalwetgeving uit te hollen. Als minister blijf ik pleiten voor de afschaffing van de faciliteiten, die niet langer in overeenstemming zijn met de institutionele realiteit van ons land.

Mijn collega-minister van Binnenlands Bestuur bewaakt de correcte toepassing van de taalwetgeving in de bestuurshandelingen van de Vlaamse faciliteitengemeenten rond Brussel en het taalgebruik in de zittingen van de gemeenteraden. Dat gebeurt op verschillende manieren, zoals door het volgen van de livestreams, het nakijken van de audiovisuele opnamen en zittingsverslagen, of het fysiek volgen van de vergaderingen van de gemeenteraad.

De middelen die nodig zijn om de werkzaamheden van het coördinatieplatform verder te zetten (OD 3.3), staan ingeschreven op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FA-WT (rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid).

1.4. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

VLAAMSE RAND, MVG excl. DAB

(duizend euro)

	AO			TO		
	BA 2025	evolutie	BO 2026	BA 2025	evolutie	BO 2026
ESR-ontvangsten (werking en toelagen (OW))	0	0	0	0	0	0
Toelagen (ontvangsten interne stromen (OI))	0	0	0	0	0	0
Overige (ontvangsten leningen (OL), ontvangsten participaties (OP); geen ESR-impact)	0	0	0	0	0	0
Totaal	0	0	0	0	0	0

(duizend euro)

	VAK			VEK		
	BA 2025	evolutie	BO 2026	BA 2025	evolutie	BO 2026
ESR-uitgaven (werking en toelagen (WT), lonen (LO), provisies (PR))	8.563	-2.153	6.410	12.693	-2.153	10.540
Toelagen (interne stromen (IS))	6.901	1.364	8.265	6.901	1.364	8.265
Overige (leningen (LE), participaties)	0	0	0	0	0	0

(PA); geen ESR-impact)						
Totaal	15.464	-789	14.675	19.594	-789	18.805
Aanwending VAK-ruiter	4.000					

Inhoudelijke toelichting evolutie:

De begroting 2026 voor de ISE Vlaamse Rand bedraagt 14.675 keuro. Het budget 2026 zal worden aangewend voor de toelage aan vzw 'de Rand' (8.265 keuro), de investeringen vanuit het Vlaamse Randfonds (5.355 keuro), de werkingssteun aan nominatieve organisaties (622 keuro), de impulsVlaamse Rand (250 keuro) en de werkingsuitgaven (183 keuro). De budgetten worden verder toegelicht per begrotingsartikel.

De **ESR-uitgaven in VAK en VEK** dalen met 2.153 keuro door:

- een indexatie van -3 keuro op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FB-WT (Vlaamse Randfonds);
- een bijstelling van -92 keuro op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FA-WT (rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid) in het kader van de besparing op subsidies;
- een bijstelling van -775 keuro op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FB-WT (Vlaamse Randfonds) in het kader van de besparing op subsidies;
- een compensatie van -1.283 keuro van begrotingsartikel SJ0-1SHD2FB-WT (Vlaamse Randfonds) naar begrotingsartikel SJ0-1SHD2FY-IS (toelage vzw 'de Rand') voor de onderwijsopdracht van vzw 'de Rand'.

De **toelagen in VAK en VEK** stijgen met 1.364 keuro door:

- een indexatie van +86 keuro op begrotingsartikel SJ0-1SHD2FY-IS (vzw 'de Rand');
- een compensatie van -5 keuro van begrotingsartikel SJ0-1SHD2FY-IS (vzw 'de Rand') naar begrotingsartikel CB0-1CBX2AC-PR (generieke bijdrage voor het actieplan Energie-efficiëntie);
- een compensatie van +1.283 keuro van begrotingsartikel SJ0-1SHD2FB-WT (Vlaamse Randfonds) naar begrotingsartikel SJ0-1SHD2FY-IS (toelage vzw 'de Rand') voor de onderwijsopdracht van vzw 'de Rand'.

Aanwending VAK-ruiter: in 2024 werd 1.954 keuro overgedragen naar 2025. Er wordt voorzien om 4.000 keuro over te dragen van 2025 naar 2026.

1.4.1. Departement en IVA's zonder rechtspersoonlijkheid (excl. DAB's)

Voor het beleidsveld Vlaamse Rand is er slechts één inhoudelijk structuurelement: Vlaamse Rand.

INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT VLAAMSE RAND

Binnen het inhoudelijk structuurelement Vlaamse Rand worden alle kredieten ondergebracht in het kader van het uitvoeren van een samenhangend beleid met betrekking tot de Vlaamse Rand rond Brussel.

Het Vlaamse Randbeleid ontwikkelt zich rond 3 strategische doelstellingen:

- SD 1: Met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand;

- SD 2: We ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner;
- SD 3: Door transversaal samen te werken met andere beleidsdomeinen en partners zorgen we voor een gedragen en effectief Randbeleid.

De realisatie van het beleid gebeurt door:

- Het opzetten van eigen projecten en communicatie-initiatieven;
- Het ondersteunen van bijzondere initiatieven;
- Het verlenen van structurele werkingssteun en investeringssteun aan organisaties;
- Het toekennen van een algemene toelage aan vzw 'de Rand';
- Het organiseren van overleg, initiëren en coördineren van een inclusieve beleidsaanpak;
- Het geven van extra beleidsimpulsen via het Vlaamse Randfonds.

De uitgavenbegroting is onderverdeeld in 3 begrotingsartikels volgens het volgende stamien:

- Begrotingsartikel SJ0-1SHD2FA-WT – werking en toelagen – rechtstreekse initiatieven voor een gecoördineerd Randbeleid;
- Begrotingsartikel SJ0-1SHD2FB-WT – werking en toelagen – Vlaamse Randfonds;
- Begrotingsartikel SJ0-1SHD2FY-IS – interne stromen – EVA vzw 'de Rand'.

Ontvangstenartikelen

SJ0-9SHDAFA-OW - RECHTSTREEKSE INITIATIEVEN VOOR EEN GECOÖRDINEERD RANDBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Ontvangstenartikel voor eventuele terugvorderingen van subsidies.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)		
	AO	TO	LO
BA 2025	0	0	0
Bijstellingen BO 2026	0	0	0
BO 2026	0	0	0

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Geen wijzigingen

Uitgavenartikelen

SJ0-1SHD2FA-WT - RECHTSTREEKSE INITIATIEVEN VOOR EEN GECOÖRDINEERD RANDBELEID

Korte inhoud begrotingsartikel:

Met dit begrotingsartikel kan ik tal van activiteiten financieren die het Vlaamse en groene karakter van de Vlaamse Rand verstevigen en/of de integratie van anderstaligen bevorderen.

Dit begrotingsartikel past in OD 1.1 (projectsteun en prioritaire partners), OD 1.3, OD 3.1, 3.3 en 3.4 (algemene werkingskosten).

Op dit begrotingsartikel worden dan ook de impulssteun en de ondersteuning voor de faciliteitengemeenten aangerekend. Verder zijn er ook nog de nominatim werkingsmiddelen, zoals aan de vzw RTVB (Ring), BRIO en Museum Felix De Boeck. Ook de werkingsuitgaven worden hierop aangerekend.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2025	1.147	1.277
<i>Index</i>	0	0
<i>Compensaties</i>	0	0
<i>Andere bijstellingen</i>	-92	-92
BO 2026	1.055	1.185
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

Impulsen faciliteitengemeenten: 250 keuro (incl. 92 keuro besparing op subsidies)

Het gaat om een brede waaier aan projecten en initiatieven gericht op onder meer gemeenschapsvorming, bevordering van het Nederlands als verbindende voertaal of versterking van het Nederlandstalige verenigingsleven. De aanvragen worden getoetst aan de criteria die worden omschreven in het richtlijnenkader.

- **Faciliteitengemeenten:**
Ondersteuning van specifieke Nederlandstalige evenementen en initiatieven van het Vlaamse verenigingsleven in de faciliteitengemeenten, met aandacht voor laagdrempelige initiatieven die de betrokkenheid van anderstaligen verhogen.
- **Impuls:**
Met de impulssteun moedig ik de lokale besturen, organisaties en verenigingen uit de Rand aan om mee te werken aan sociale cohesie in de regio en om het Nederlands te promoten als verbindingsstaal. Expertisedeling en het tot stand brengen van een hefboomeffect zijn daarbij belangrijke aandachtspunten. Ook kleinere initiatieven met een duidelijke impact komen in aanmerking.

Nominatieve organisaties: 622 keuro

- **RTVB: 313 keuro**
De regionale zender Ring blijft samen met RandKrant de centrale partner in het communicatiebeleid voor de Vlaamse Rand. Ring gebruikt deze werkingsmiddelen voor de aanmaak en uitzending van het magazine 'Over de Rand', net als voor de aanmaak van het wekelijks nieuwsoverzicht. Ring brengt het Vlaamse Randbeleid in al zijn aspecten (beleid, cultuur, sport, taalpromotie, ...) in beeld en is een belangrijke gemeenschapsvormende partner om het Vlaamse karakter van de 19 gemeenten in de Rand te versterken.
- **BRIO: 70 keuro**
Het Brussels Informatie- en Onderzoekscentrum (BRIO) is partner van het Documentatiecentrum Vlaamse Rand. BRIO levert daarnaast ook bijdragen aan de uitvoering van de onderzoeksagenda met betrekking tot de Vlaamse Rand.
- **Museum Felix De Boeck: 239 keuro**
Het Felix Art & Eco Museum heroriënteerde zich van een monothematisch museum tot een dynamische museumsite voor moderne kunst. Daarnaast ontwikkelde het

museum ook een laagdrempelige werking rond ecologie in de hoeve en boomgaard van Felix De Boeck. Zo bestendigt en verdiept het zijn werking als erfgoedensemble. Artistiek zet het Felix Art & Eco Museum zich in voor de strategische streekontwikkeling van de Zenneregio. Het museum draagt zowel organisatorisch als projectgericht bij aan verschillende initiatieven zoals die van de IGS 'Zennevallei Hergist'. Het legt ook linken met de culturele en gemeenschapscentra in de regio en andere belangrijke culturele spelers zoals het Herman Teirlinckhuis.

Werkingsuitgaven: 183 keuro

Uitgaven voor events en communicatie, voor de werking van het Documentatiecentrum Vlaamse Rand en algemene werkingskosten.

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Vlaamse Randbeleid	-92	-92	Besparing op subsidies
TOTAAL	-92	-92	

Besparing:

Van de totale besparing van 867 keuro wordt 92 keuro bespaard op de nog toe te kennen impulssteun en ondersteuning in faciliteitengemeenten.

SJO-1SHD2FB-WT - VLAAMSE RANDFONDS

Korte inhoud begrotingsartikel:

De Vlaamse Regering heeft in 2020 het Vlaamse Randfonds opgezet om specifiek tegemoet te komen aan de uitdagingen waarmee de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand te maken krijgen. Deze uitdagingen situeren zich over een breed spectrum van beleidsdomeinen zoals vergroening, onderwijs, welzijn, mobiliteit en economische ontwikkeling.

Dit begrotingsartikel past in OD 1.2 (met het Vlaamse Randfonds als hefboom pakken we de specifieke uitdagingen van de Vlaamse Rand aan) en OD 3.2 (in nauwe samenwerking met het beleidsdomein Omgeving vrijwaren we het groene en open karakter van de brede Vlaamse Rand).

Aanwending VAK ruiter:

Er wordt voorzien om 4.000 keuro over te dragen van 2025 naar 2026.

Er staat in de algemene uitgavenbegroting 2026 opnieuw een decreetsbepaling opgenomen (begrotingsruiter) die het mogelijk maakt om de niet benutte VAK-middelen in 2026 over te dragen naar 2027.

Kredietevolutie:

(duizend euro)		
	VAK	VEK
BA 2025	7.416	11.416
<i>Index</i>	-3	-3
<i>Compensaties</i>	-1.283	-1.283
<i>Andere bijstellingen</i>	-775	-775
BO 2026	5.355	9.355
Aanwending VAK-ruiter	4.000	

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

De Vlaamse Regering had voor deze legislatuur voor het Randfonds jaarlijks 6.000 keuro voorzien voor nieuw beleid. In 2026 is er een recurrent bedrag beschikbaar van 1.413 keuro. Het totaalbedrag van 7.413 keuro wordt verminderd met 775 keuro in het kader van de besparing op subsidies. Er is ook nog een compensatie van 1.283 keuro naar het toelageartikel van vzw 'de Rand' voor de onderwijsopdracht waardoor er in 2026 een beschikbaar bedrag is van 5.355 keuro (excl. begrotingsruiter).

(duizend euro)			
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar SJ0-1SHD2FY-IS	-1.283	-1.283	Compensatie naar het toelageartikel van vzw 'de Rand' voor de onderwijsopdracht
TOTAAL	-1.283	-1.283	

(duizend euro)			
Andere bijstellingen	VAK	VEK	Toelichting
Vlaams Randbeleid	-308	-308	Besparing op subsidies
Maatregel Regeerakkoord - Schrappen in en hervormen van subsidies	-39	-39	Besparing op subsidies
Vlaamse Randfonds (90mio oef)	-350	-350	Besparing op subsidies
Vlaamse Randfonds - 70mio subsidies x 3	-78	-78	Besparing op subsidies
TOTAAL	-775	-775	

Besparing:

Van de totale besparing van 867 keuro wordt 775 keuro bespaard op het Vlaamse Randfonds.

SJ0-1SHD2FY-IS - VZW 'DE RAND'

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de algemene toelage aan vzw 'de Rand'. Om vzw 'de Rand' toe te laten haar decretale opdrachten ter versterking van het Vlaamse karakter verder te zetten, ontvangt zij een algemene toelage voor haar algemene werking.

De toelage wordt in 2026 verhoogd met 1.283 keuro van begrotingsartikel SJ0-1SHD2FB-WT (Vlaamse Randfonds) voor de onderwijsopdracht 'Boest je school'. Met deze opdracht worden secundaire scholen in de Vlaamse Rand en Halle ondersteund in het omgaan met de stijgende talendiversiteit. De kost voor de onderwijsopdracht in 2025 en 2026 bedraagt in totaal 2.000 keuro. In 2025 werd 717 keuro toegekend aan vzw 'de Rand'. In 2026 wordt het resterend bedrag van 1.283 keuro toegekend.

Dit begrotingsartikel past in SD 2 (we ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner).

Zie toelichting bij de rechtspersoon vzw 'de Rand'.

Kredietevolutie:

	(duizend euro)	
	VAK	VEK
BA 2025	6.901	6.901
<i>Index</i>	86	86
<i>Compensaties</i>	1.278	1.278
<i>Andere bijstellingen</i>	0	0
BO 2026	8.265	8.265
Aanwending VAK-ruiter		

Inhoudelijke toelichting kredietevolutie:

	(duizend euro)		
Compensaties	VAK	VEK	Toelichting
Naar CB0-1CBX2AC-PR	-5	-5	Actieplan Energie-efficiëntie BO 2026
Van SJ0-1SHD2FB-WT	1.283	1.283	Compensatie van het Vlaamse Randfonds voor de onderwijsopdracht
TOTAAL	1.278	1.278	

1.4.2. DAB's

Nihil

1.4.3. Overige entiteiten onder gezag

Nihil

1.4.4. Overige entiteiten onder toezicht

VZW 'DE RAND'

Algemene omschrijving

Vzw 'de Rand' draagt bij tot de groei van een sterke en samenhangende leefgemeenschap, die het Vlaamse karakter van de Vlaamse Rand respecteert, uitstraalt en dus versterkt.

Met het oog daarop zal vzw 'de Rand' vanuit een Nederlandstalige profilering de leefkwaliteit voor de hele bevolking van de Vlaamse Rand bevorderen door op dynamische wijze en complementair aan wat al bestaat:

- sociaal-culturele activiteiten te ondersteunen en te organiseren;
- dienstverlening en informatie aan te bieden;
- maatschappelijke participatie te stimuleren.

Vzw 'de Rand' werkt voor de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand, met een bijzondere klemtoon op de 6 faciliteitengemeenten.

De opdracht van vzw 'de Rand' is om in deze context in te zetten op taalpromotie Nederlands in de vrije tijd en op gemeenschapsvorming:

- Via 7 gemeenschapscentra die gevestigd zijn in een omgeving (gemeenten) die kwetsbaar is (zijn) op het vlak van Nederlandstalig karakter. In of vanuit de centra werkt vzw 'de Rand' aan gemeenschapsvorming, via projecten, een cultureel aanbod, ondersteuning aan verenigingen en initiatiefgroepen en het creëren van leer-, oefen- en gebruikskansen Nederlands voor anderstalige kinderen, jongeren en volwassenen (o.a. plan sociale cohesie, BOA-decreet, Taalhelden Onderwijs, ...);
- Via taalpromotie en oefenkansen Nederlands in de vrije tijd, met taalpromotieacties, -methodieken en -instrumenten (lokale besturen, sportclubs, jeugdverenigingen, speelpleinen, cultuur en gemeenschapscentra, onderwijspartners, diensten en voorzieningen). Hierbij zet vzw 'de Rand' indien nodig zelf projecten op voor de doelgroep(en), maar werkt ze vooral in een tweede lijn ondersteunend voor lokale besturen en het maatschappelijke middenveld;
- In de begroting van 2026 werd het bedrag van 1.283 keuro (verhoging toelage van de Vlaamse overheid) voor de bijkomende opdracht secundair onderwijs opgenomen;
- Via het organisatienetwerk 4de pijler inburgering;
- Via publicaties, die gemeenschapsvormend zijn van insteek;
- Via het bijeenbrengen en ontsluiten van relevante beleidsdocumenten;
- Via gerichte evenementen zoals de Gordel.

Toelichting op detailniveau

De eigen ontvangsten zijn in te delen als volgt:

- verkoop tickets van voorstellingen;
- inkomsten zaalhuur;
- concessievergoeding horeca uitbating GC.

Toelagen

- Vlaamse overheid
- Provincie Vlaams-Brabant
- VSPF: Maribel – VIA
- AMIF-middelen

De uitgaven dienen om volgende doelstellingen te realiseren (zoals opgenomen in de samenwerkingsovereenkomst):

- **SD1: met haar eerstelijnswerking in de zes facilitatiegemeenten levert vzw 'de Rand' een actieve bijdrage aan het versterken van gemeenschapsvorming in de Vlaamse Rand en aan het leren, oefenen en gebruiken van het Nederlands, met aandacht voor de eigenheid van elk gemeenschapscentrum en het plaatselijke Nederlandstalige sociaal-cultureel weefsel**

Via acties:

- Steun aan verenigingen;
- Eigen aanbod gemeenschapscentra (programmering en projecten);
- Oefenkansen Nederlands creëren;
- Sportbeleidsplannen opstellen, uitvoeren en opvolgen in Kraainem, Linkebeek en Wezembeek-Oppeem;
- Het ondersteunen van promotieactiviteiten gericht op het activeren van sportparticipatie;
- Organiseren en ondersteunen van lokale sportinitiatieven;
- Ondersteuning van het jeugdwerk in algemene zin;

- Ondersteuning van vrijetijdsinitiatieven gericht op het bevorderen van het gebruik van het Nederlands;
- Publiceren van de gemeenschapskranten.
- **SD2: vzw 'de Rand' versterkt het sociaal weefsel in de Vlaamse Rand door samen te werken met lokale besturen, scholen, verenigingen, organisaties en andere relevante actoren, en hen maximaal te ondersteunen bij de beleidsacties en projecten die ze willen realiseren in functie van het leren, oefenen en gebruiken van het Nederlands in de Vlaamse Rand**

Via acties:

- Taalpromotie cultuur en gemeenschapsvorming;
- Taalpromotie jeugdbeleid, sport, onderwijs, onthaal en integratie;
- Ondersteuning en samenwerking met sectorale en regionale partners actief binnen de beleidsthema's taalpromotie en Randbeleid.
- **SD3: vzw 'de Rand' versterkt de Nederlandstalige identiteit, het Vlaamse karakter en het regiogevoel in de Vlaamse Rand via het opzetten van publieksgerichte acties, het uitgeven van regiospecifieke publicaties, het ontsluiten van regiospecifieke informatie en de deelname aan en ondersteuning van regionaal overleg**

Via acties:

- Organisatie van de Gordel;
- Lerend Netwerk Participatietrajecten;
- Conferentie Vlaamse Mandatarissen faciliteitengemeenten;
- Digitale communicatie en informatieverstrekking gericht op de Vlaamse Rand;
- Ondersteuning intergemeentelijke samenwerking (IGS Cultuur, Toekomstforum, ...).
- **SD4: vzw 'de Rand' versterkt de eigen organisatiebeheersing door de meest effectieve en efficiënte randvoorwaarden te creëren voor alle aspecten van haar interne werking**

Via acties:

- Monitoring en evaluatie van de eigen organisatiebeheersing;
- Het voeren van een transparant financieel beleid;
- Een HR-beleid dat inzet op groei en veerkracht;
- Een digitale communicatie die voldoet aan de AVG-wetgeving;
- Facilitair beheer en veiligheid;
- Streven naar een meer digitale organisatievorm;
- Actief beleid voeren inzake klimaat, milieu en duurzaamheid.

Ontvangsten

In 2026 vallen de projectmiddelen van 510 keuro voor Plan Samenleven en het participatieproject netwerkvorming 4de pijler weg.

De toelage van de Vlaamse overheid – Vlaamse Rand wordt in 2026 verhoogd met 1.283 keuro voor de bijkomende opdracht secundair onderwijs. De toelagen Vlaamse overheid stijgen in totaal ook nog met 82 keuro index.

	BA 2025	BO 2026
--	----------------	----------------

Eigen ontvangsten		
Verkoop tickets en inkomsten zaalhuur	580	750
Verkoop materialen i.k.v. taalpromotie	30	0
Concessievergoeding horeca-uitbating Gemeenschapscentra	65	80
Totaal eigen ontvangsten	675	830
Inkomsten lokale besturen		
Inkomsten via projectmatige middelen	510	0
Totaal inkomsten lokale besturen	510	0
Rente ontvangsten binnen de overheidssector		
Intresten uit beleggingen bij het Departement Financiën & Begroting	60	100
Totaal intresten	60	100
Toelagen		
Vlaamse overheid (inclusief lokaal jeugdbeleid, lokaal sportbeleid en Felix De Boeck)	7.184	8.549
VSPF en VO: Maribel en VIA	236	236
Provincie Vlaams-Brabant	675	675
Totaal toelagen	8.095	9.460

Uitgaven

De verhoging van 1.283 keuro van de toelage voor het onderwijsproject brengt bijkomende personeelskosten met zich mee. Anderzijds dalen de personeelskosten ook gedeeltelijk omwille van het wegvallen van de projectmiddelen voor Plan Samenleven en participatieproject netwerkvorming 4de pijler (510 keuro). De geraamde personeelskost stijgt met 733 keuro.

De geraamde investeringskosten met eigen middelen (exclusief klimaatinvesteringen) stijgen met 161 keuro, zodat deze terug op hetzelfde (noodzakelijke) niveau liggen van een paar jaar terug.

	BA 2025	BO 2026	ESR	SD
Bezoldigingen	5.498	6.231		
Subtotaal	5.498	6.231	11	4
Werkingskosten Gemeenschapscentra	836	860	1211	1
Werkingskosten digitale communicatie en informatieverstrekking	400	400	1211	3
Werkingskosten Gemeenschapskranten	243	250	1211	1
Werkingskosten Taalpromotie	155	155	1211	2/3
Productiekosten Gordelfestival	515	520	1211	3
Specifieke projectkosten excl. lonen (PSL, Onderwijs)	50	0	1211	1/2
Ondersteuning Intergemeentelijke Samenwerking (IGS)	7	7	1211	3
Kosten eigenaarsonderhoud en infrastructuur	162	162	1211	4

Algemene kosten: verzekeringen, telecommunicatie, elektriciteit, gas, water, huurdersonderhoud, HR, kantoorbenodigdheden en productiekosten projecten	963	1123	1211	4
Subtotaal	3.331	3.477	1211	
Huurgelden van gebouwen	15	15	1212	2/3
Subtotaal	15	15	1212	
Ondersteuning lokaal jeugdbeleid	79	80	3300	1
Ondersteuning lokaal sportbeleid	57	57	3300	1
Projecten en werking cultuurraden	34	34	3300	1/3
Ondersteuning bibliotheken Kraainem en Drogenbos	65	73	3300	1/3
Ondersteuning Museum Felix de Boeck	122	123	3300	1/3
Subtotaal	357	367	3300	
Investerings met eigen middelen	139	300	7422	4
Subtotaal	139	300	7422	

Saldo-intering of -opbouw

Bij BO2026 is er geen saldo-intering of saldo-opbouw voorzien.

VII. APPARAATSKREDIETEN EN BEGROTINGSPROGRAMMA'S ZONDER BELEIDSVELD

De apparaatskredieten van het beleidsveld Vlaamse Rand zijn vervat in de apparaatskredieten van het Agentschap Binnenlands Bestuur. Zie BBT Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Audit Lokale Besturen.

VIII. LIJST MET AFKORTINGEN

AMIF: Asiel-, Migratie- en Integratiefonds
AO: Algemene Ontvangsten
AVG: Algemene verordening gegevensbescherming
BA: Begrotingsaanpassing
BBT: beleids- en begrotingstoelichting
BO: Begrotingsopmaak
BOA-decreet: Decreet Buitenschoolse Opvang en Activiteiten
BRIO: Brussels Informatie-, Documentatie- en Onderzoekscentrum
DAB: Diensten met Afzonderlijk Beheer
ESR: Europees Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen
EVA: extern verzelfstandigd agentschap (van de Vlaamse overheid)
GC: Gemeenschapscentrum
HR: Human Resources
IGS: Intergemeentelijke samenwerking
IS: Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE: Inhoudelijk structuurelement
IVA: Intern Verzelfstandigd Agentschap
LE: Leningen (ESR-aggregaat)
LO: Leningontvangsten
LO: Lonen (ESR-aggregaat)
MVG: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
NT2: Nederlands als Tweede Taal
OD: Operationele Doelstelling
OI: Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL: Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP: Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW: Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA: Participaties (ESR-aggregaat)
PIN: Partners In Integratie
PR: Provisies (ESR-aggregaat)
RTVB: Regionale Televisie Vlaams-Brabant Halle-Vilvoorde
SD: Strategische doelstelling
SDG: Sustainable Development Goals
TO: Toegewezen ontvangsten
VAK: Gesplitst vastleggingskrediet
VCO: Vlaamse Codex Overheidsfinanciën

VEK: Gesplitst vereffeningskrediet
VIA: Vlaamse Intersectorale Akkoorden
VIP: Vlaamse Investeringsprojecten
VLAIO: Agentschap Innoveren & Ondernemen
VO: Vlaamse overheid
VSPF: Vlaamse Social-Profitfondsen
VZW: Vereniging zonder winstoogmerk
WT: Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

IX. BIJLAGE OVERZICHT BELEIDS -EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN

1. Geplande beleidsinitiatieven

Transversale, horizontale en overkoepelende beleidsdoelstellingen

- Niet van toepassing

SD 1: Met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand

- Verderzetting steunlijnen impuls Vlaamse Rand en voor het verenigingsleven in de 6 faciliteitengemeenten;
- Verderzetting van de werkmiddelen aan Ring, BRIO en FeliXart;
- Vlaamse Randfonds: verder projectmatige impulsen geven aan (flankerend) onderwijsbeleid van vzw 'de Rand', nieuwe impulsfinanciering voor het beleidsthema Omgeving (landinrichtingsprojecten), ondersteuning bij gebiedscoördinatie, aanstelling van een coördinator en investeringssteun voor ad hoc aanvragen uit verschillende sectoren;
- Verderzetting van de Randuitcheques;
- Organisatie van een rondgang bij de randgemeenten;
- Organisatie van 'Stand van de Rand';
- Organisatie van een inspiratiedag voor de lokale ambtenaren in samenwerking met verschillende partnerorganisaties;
- Verdere integratie van het Documentatiecentrum Vlaamse Rand.

SD 2: We ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner

- De eerstelijnsopdracht blijven vervullen rond gemeenschapsvorming in de zes faciliteitengemeenten en Jezus-Eik;
- Aankoop van een gebouw in Drogenbos dat uitgebouwd kan worden tot gemeenschapscentrum;
- In 4 van de 6 faciliteitengemeenten de regierol blijven opnemen rond jeugd- en/of sportbeleid, afgestemd op de lokale context;
- In de faciliteitengemeenten intekenen op de oproep rond oefenkansen Nederlands die vanuit het beleidsdomein Integratie wordt gelanceerd;
- Een tweedelijnsopdrachter zijn inzake taal(promotie)beleid in de 19 gemeenten van de Vlaamse Rand door flankerend op te treden in het kader van het jeugd-, sport- en cultuurbeleid en het ondersteunen van het verenigingsleven;
- Actief samenwerking nastreven met bovenlokale actoren binnen de domeinen Jeugd en Onderwijs om het Nederlands als gebruikstaal in de Vlaamse Rand te versterken;
- Verdere uitbouw, verankering en evaluatie van de ondersteuning aan de secundaire scholen in functie van de sterke instroom van anderstalige leerlingen;
- Bijdragen aan de opmaak en uitvoering van een nieuw 'Totaalplan Nederlands' voor de Vlaamse Rand;
- Organisatie van de Gordel;
- Verderzetten van de samenwerking met regionale zender Ring om regionieus maximaal digitaal te ontsluiten.

SD 3: Door transversaal samen te werken met andere beleidsdomeinen en partners zorgen we voor een gedragen en effectief Randbeleid

- Ontwikkeling en realisatie van een 'Totaalplan Nederlands' voor de Vlaamse Rand in samenwerking met verschillende partners binnen de sectoren Werk en Economie en Zorg en Welzijn;
- Structureel partnerschap met het beleidsdomein Omgeving rond concrete initiatieven zoals de projectoproep Groene Rand, de opdrachtcentrale voor het openruimtenetwerk, landinrichtingsprojecten, hefboomplekken en meer bos;
- Verderzetting en optimalisering van het ambtelijk-politiek coördinatieplatform Vlaamse Rand.

2. Beleidsevaluaties en onderzoeksinitiatieven

Transversale, horizontale en overkoepelende beleidsdoelstellingen

- Niet van toepassing

SD 1: Met een brede waaier aan rechtstreekse initiatieven versterken we de Vlaamse Rand

- Evaluatie van de impuls Vlaamse Rand, de ondersteuning voor verenigingen in de 6 faciliteitengemeenten, het Vlaamse Randfonds en de werkingsmiddelen voor de prioritaire partners volgens artikel 76/1 van de VCO, zoals in werking getreden op 1 januari 2023;
- Publicatie van het Taalbarometeronderzoek in boekvorm.

SD 2: We ondersteunen het Nederlandstalige karakter van de Vlaamse Rand met vzw 'de Rand' als eerste partner

- Evaluatieonderzoek ondersteuning taalbeleid scholen door vzw 'de Rand'.

SD 3: Door transversaal samen te werken met andere beleidsdomeinen en partners zorgen we voor een gedragen en effectief Randbeleid

- Niet van toepassing

3. Nieuwe en belangrijke wijzigingen Vlaamse decreten en besluiten Vlaamse Regering

Niet van toepassing

4. Decreetsevaluaties

Niet van toepassing

X. BIJLAGE 'METADATA INDICATOREN'

Benaming	Het aantal unieke aanvragers dat jaarlijks een beroep doet op steun van het Vlaamse Randbeleid om een initiatief te nemen dat tegemoetkomt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Soort indicator	Outputindicator
Berekeningswijze	We tellen het aantal unieke aanvragers dat jaarlijks een beroep doet op ons aanbod op. Het gaat daarbij zowel om project-, werkings- als investeringsmiddelen, die al dan niet in cofinanciering met andere Vlaamse beleidsdomeinen worden toegekend.
Bron	Het team Vlaamse Rand van het Agentschap Binnenlands Bestuur houdt de gegevens bij in een Exceltabel.
Meetfrequentie	Jaarlijks
Kwaliteitsbeoordeling	De indicator is niet gecertificeerd en kan niet (inter)nationaal worden vergeleken.
Reeds gebruikt in andere documenten	Nee

Benaming	Het aantal aanvragen dat jaarlijks steun krijgt toegekend vanuit het beleidsveld Vlaamse Rand voor een initiatief dat tegemoetkomt aan de specifieke uitdagingen die de regio kenmerken
Soort indicator	Outputindicator
Berekeningswijze	We tellen het aantal aanvragen dat jaarlijks steun krijgt toegekend vanuit het beleidsveld Vlaamse Rand op. Het gaat daarbij zowel om project-, werkings- als investeringsmiddelen, die al dan niet in cofinanciering met andere Vlaamse beleidsdomeinen worden toegekend.
Bron	Het team Vlaamse Rand van het Agentschap Binnenlands Bestuur houdt de gegevens bij in een Exceltabel.
Meetfrequentie	Jaarlijks
Kwaliteitsbeoordeling	De indicator is niet gecertificeerd en kan niet (inter)nationaal worden vergeleken.
Reeds gebruikt in andere documenten	Nee

Benaming	Het aantal bezoekers dat vzw 'de Rand' jaarlijks bereikt met de geprogrammeerde activiteiten in haar gemeenschapscentra
Soort indicator	Outputindicator
Berekeningswijze	Vzw 'de Rand' registreert het aantal bezoekers dat jaarlijks deelneemt aan een van de geprogrammeerde activiteiten in haar gemeenschapscentra.
Bron	Vzw 'de Rand' registreert het aantal deelnemers via haar ticketing- en zaalplanningssysteem en brengt de cijfers samen in een cijferdashboard (Excel).
Meetfrequentie	Jaarlijks
Kwaliteitsbeoordeling	De indicator is niet gecertificeerd en kan niet (inter)nationaal worden vergeleken.

Reeds gebruik in andere documenten	Nee
---------------------------------------	-----